

INVESTIȚIILE ÎN SISTEMUL BANCAR ROMÂNESC. INVESTMENTS IN ROMANIAN BANKING SYSTEM.

*Ec. Drd. – Mițac Mirela – Claudia - Banca Națională a României , Sucursala Constanța
Coordonator – Prof. Dr. Stoian Marian, ASE, București*

Rezumat:

Investments are a very important area of the economic life.

To increase the value of investment made by the bank shareholders is the goal of bank management.

In this paper are presented the mains types of investments of Romanian banking system both credit activity and the investments made on the monetary market (short term investments) and on the capital market (medium and long term investments).

În România băncile sunt constituie sub forma juridică de societate comercială pe acțiuni, în baza aprobării Băncii Naționale a României, cu respectarea prevederilor legale în vigoare, aplicabile societăților comerciale.

Banca, în calitate de agent economic, desfășoară activitate cu scopul final de a obține profit. Maximizarea valorii investiției acționarilor în bancă reprezentând obiectivul fundamental al managementului băncii.

Respectarea legalității, siguranța investițiilor, asigurarea lichidităților și profitabilitatea sunt principiile fundamentale care stau la baza deciziilor manageriale privind investițiile pe care banca le face în scopul atingerii obiectivului fundamental. Băncile trebuie să-și organizeze întreaga activitate în conformitate cu regulile unei practici bancare prudente și sănătoase, cu cerințele legii și ale reglementărilor Băncii Naționale a României.

Principalele tipuri de investiții pe care o bancă comercială le poate efectua în România, în baza autorizației primite în condițiile Legii Băncii Naționale a României nr. 58/ 1998 privind activitatea bancară, republicată, sunt:

- contractare de credite, (incluzând printre altele: credite de consum și ipotecare, finanțarea tranzacțiilor comerciale, operațiuni de factoring, scontare, forfetare);
- leasing financiar;
- emitere și administrare de mijloace de plată, cum ar fi: cărți de credit, cecuri de călătorie și altele asemenea, inclusiv emitere de monedă electronică;
- emitere de garanții și asumare de angajamente;
- tranzacționare în cont propriu sau în contul clienților, în condițiile legii, cu:
 - * instrumente ale pieței monetare, cum sunt: cecuri, cambii, bilete la ordin, certificate de depozit;
 - * valută;
 - * contracte futures și options;
 - * instrumente având la bază cursul de schimb și rata dobânzii;
 - * valori mobiliare și alte instrumente financiare;
- intermediere, în condițiile legii, în oferta de valori mobiliare și alte instrumente financiare;
- administrare de portofolii ale clienților și consultanță legată de aceasta.

Pentru o bancă, depozitele clienților reprezintă o sursă majoră de fonduri. Disponibilitățile clienților pot fi utilizate pentru acordarea de credite iar dobânda plătită de cei care au luat cu împrumut constituie o sursă care poate fi folosită atât pentru acoperirea costurilor cât și pentru

creșterea profitului băncii. Totodată, disponibilitățile bănești ale unei bănci pot fi plasate atât pe piața monetară cât și pe cea de capital.

Fără profit, băncile nu ar putea să acționeze cu succes și să se dezvolte. Din acest motiv, procesul investițional este un aspect vital al activității bancare și, totodată, o componentă esențială în activitatea băncii, ca intermediar financiar în cadrul unei economii sănătoase.

În funcție de perioada pentru care au fost efectuate, plasamentele pot fi clasificate în două categorii:

- investiții pe termen scurt: creditarea pe termen scurt și investițiile pe *piața monetară* și
- investiții pe termen mediu și lung: creditarea pe termen mediu și lung și investițiile pe *piața de capital/ financiară*.

Piața monetară este specializată în plasarea și atragerea de fonduri pe termen scurt, inclusiv acordarea și luarea de credite de valori mari. Aceasta nu este localizată fizic, ci privește ansamblul de relații ce iau naștere pentru realizarea unei tranzacții și care se pot efectua, de exemplu telefonic sau prin intermediul sistemului de comunicații electronice.

Piața monetară are următoarele segmente, fiecare dintre acestea fiind specializate în negocierea unor instrumente specifice:

- piața scontului;
- piața interbancară;
- piața certificatelor de depozit;
- piața efectelor de comerț;
- piața eurovalutelor.

Piața scontului s-a specializat în cumpărarea și vânzarea cambiilor. Cambiile sunt titluri de plată și credit, emise de companii, care conțin obligația debitorului de a plăti o sumă de bani, la o dată fixă, denumită scadență, beneficiarului cambiei. Cambiile sunt ușor de transformat în lichidități.

Piața interbancară este piața în cadrul căreia băncile se împrumută reciproc. Băncile apelează la această piață din următoarele considerente:

- pentru a depăși problemele legate de nevoia rapidă de lichidități;
- pentru a oferi fonduri, pe termen scurt, în cazul finanțării suplimentare a unor companii mari;
- pentru a permite băncilor mari să atragă fonduri în baza cărora să poată acorda credite în favoarea băncilor mici care, datorită mărimii și poziției lor, nu pot să împrumute direct de pe piață.

Piața certificatelor de depozit este piața pe care se negociază certificate de depozit. Certificatele de depozit sunt înscrisuri care confirmă că o anumită sumă de bani a fost depozitată la bancă, iar aceste înscrisuri pot fi răscumpărate de bancă la o anumită dată sau cu o anumită rată a dobânzii.

Deținătorii lor le pot vinde oricând înainte de scadență pentru a obține numerar. Certificatele de depozit sunt concepute „la putător” și, prin urmare, sunt exteme de lichide, nefiind nevoie de nici o dovadă a identității pentru ca tranzacția să fie realizată.

Avantajul băncii emitente a certificatelor constă în faptul că fondurile rămân în bancă, pe toată perioada de timp pentru care certificatul a fost emis.

Piața efectelor de comerț. Efectele de comerț iau forma titlurilor de credit negarantate, cu o scadență ce se poate situa între 7 zile și 3 luni. Titlurile de credit sunt emise de mari companii, instituții financiare și guverne și reprezintă o modalitate mai puțin costisitoare de a atrage fonduri comparativ cu celelalte forme de împrumuturi. Ca și certificatele de depozit, un astfel de înscris este un titlu de valoare la purtător și reprezintă o formă de investiție cu o lichiditate crescută.

Piața eurovalutelor. În afară de piețele naționale, pe care operează în cadrul unei țări și în monedă națională, băncile acționează pe piețe internaționale. Piața internațională cuprinde ansamblul relațiilor care privesc atragerea și plasarea de fonduri în valută, în general pe termen scurt.

Piețele de capital pot fi definite ca piețe destinate investițiilor pe termen mediu și lung. Instituțiile și companiile își măresc fondurile dezvoltând operațiuni pe piețele de capital. De exemplu, companiile își măresc fondurile prin vânzarea de acțiuni sau luând împrumuturi de la bănci.

De asemenea și guvernele participă pe piața de capital pentru a atrage fonduri (emițând titluri de valoare sub forma obligațiunilor de stat, pentru care plătesc dobândă).

Un segment al piețelor de capital, asociat cu tranzacționarea titlurilor financiare guvernamentale, este piața obligațiunilor guvernamentale. Apariția și funcționarea acestei piețe este rezultatul frecventelor împrumuturi guvernamentale pe bază de obligațiuni.

Există trei avantaje principale ale plasării fondurilor în obligațiuni guvernamentale:

- riscul redus (acestea fiind considerate ca investiții aproape fără risc);
- lichiditatea ridicată, piața obligațiunilor guvernamentale fiind o piață ce asigură fluiditate tranzacțiilor, întrucât permanent există cumpărători și vânzători;
- o gamă largă de titluri emise, investitorii putând găsi diferite tipuri de titluri guvernamentale, cu scadențe diferite (pe termen scurt, mediu și/ sau lung), care îi satisfac din punctul de vedere al termenului pentru care sunt plasate fondurile.

Portofoliul de investiții al unei bănci trebuie să asigure un echilibru între fondurile plasate pe termen scurt și cele investite pe termen mediu și lung.

Acest portofoliu trebuie să cuprindă o asemenea structură a investițiilor încât, prin acestea, să se aibă în vedere:

- gradul și costul lichidității;
- riscul, din punctul de vedere al scadenței și caracterului investiției;
- profitabilitatea, ținând cont de termenul, riscul și caracterul investiției.

De asemenea, o bancă trebuie să se decidă cât, unde și în ce instrumente să investească fondurile disponibile.

Managementul portofoliului investițional al unei bănci necesită o planificare atentă, deoarece sunt foarte multe aspecte care trebuie luate în considerare simultan.

Banca, pe lângă asigurarea unui echilibru cu privire la risc, termen, profitabilitate și lichiditate trebuie să-și reformuleze propria-i politică investițională, care să corespundă necesităților proprii și care să fie funcțională într-un climat economic care se modifică permanent.

Pe piața bancară românească, principalele tipuri de investiții realizate de băncile comerciale sunt (în ordinea importanței):

- creditarea persoanelor fizice și agenților economici, prin acordarea de credite în lei și/ sau valută pe termen scurt, mediu sau lung. Deși deține ponderea cea mai mare în ansamblul plasamentelor bănești, operațiunea de creditare este segmentul de activitate cu cel mai înalt grad de risc;
- depozitele interbancare, prin plasarea fondurilor în lei și valută sub formă de depozite la bănci din România sau din străinătate pe diferite perioade de timp, aceste plasamente au un grad mare de siguranță, riscul fiind minim;
- plasamentele pe piața titlurilor de valoare, de regulă, în titluri de stat, cum ar fi obligațiunile cu o dobândă fixă emise de Ministerul Finanțelor Publice. Dobânda aferentă acestor plasamente este atractivă pentru băncile comerciale, iar riscul este, practic, inexistent.

Pe măsura dezvoltării pieței monetare, plasamentele specifice scontului, certificatelor de depozit și efectelor de comerț vor deține o pondere tot mai mare în plasamentele pe termen scurt ale băncilor comerciale din România.

În perioada 2001 – 2005 evoluția volumului creditelor și plasamentelor realizate de băncile comerciale (cea mai importantă activitate investițională) s-a prezentat astfel:

Creditele acordate și angajamentele asumate de instituțiile de credit din România
- milioane RON; sfârșitul perioadei -

Perioada	Total sume acordate	Forma de proprietate a beneficiarului de credite			
		Propr. privată	Propr. de stat	Proprietate mixtă	
				Soc. com. cu capital străin	Soc. com. cu capital autohton
2001	17.395	13.338	1.744	1.386	701
2002	26.796	20.502	3.180	1.569	951
2003	39.419	29.665	4.679	1.671	1.198
2004	55.465	40.478	6.559	2.237	1.298
2005	72.788	50.904	6.385	2.818	1.339

(continuare) - milioane RON; sfârșitul perioadei- .

Perioada	Forma de proprietate a beneficiarului de credite			Termen de acordare		
	Propr. coope- ratistă	Persoane fizice	Alte forme de proprie- tate	Pe termen scurt (< 1 an)	Pe termen mediu (1 an - 5 ani)	Pe termen scurt (> 5 ani)
2001	46	121	60	6.379	5.743	2.272
2002	56	462	112	12.917	10.130	3.748
2003	74	1.808	324	18.088	15.062	6.269
2004	85	4.023	784	22.240	21.360	11.864
2005	98	9.594	1.622	26.871	24.734	21.157

* Sursa Banca Națională a României

Din informațiile prezentate mai sus reiese creșterea, în valoare absolută a activității de creditare a instituțiilor de credit din România, ceea ce demonstrează că activitatea investițională a sectorului bancar românesc este într-o continuă dezvoltare.

Ponderea cea mai mare în activitatea de creditare o deține creditarea sectorului privat. Totodată se observă și orientarea către creditarea pe termen scurt și mediu.

BIBLIOGRAFIE :

- 1 Anghel Marcel – “Management Financiar Bancar”, Editura MATRIX ROM, București, 2001
- 2 Banca Națională a României Site-ul Băncii Naționale a României: www.bnro.ro: Secțiunile Statistica si Publicații
- 3 Banca Națională a României Legea nr. 58/ 1998 privind activitatea bancară, republicată
- 4 Braun Paul – “Relații financiare și monetare internaționale”, Editura Economică, 1995
- 5 Ionescu C. Lucian – “Băncile și operațiunile bancare”, Editura Economică, București, 1996
- 6 Lumby S. – “Investment appraisal and financial decisions”, Fifth edition, Chapman and Hall, 1994
- 7 Stoica Maricica – “Management Bancar”, Editura Economică, 1999
- 8 Colecția Piața financiară Ianuarie 2000 – ianuarie 2006